

Sygn. akt I ACa 1573/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSA Joanna Walentkiewicz – Witkowska

Sędziowie: SA Krystyna Golinowska

SO (del.) Jolanta Jachowicz (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Grażyna Michalska

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2017 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Bank Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.**

przeciwko **J. Ż.**

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kaliszu

z dnia 19 września 2016 r. sygn. akt I C 749/16

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Okręgowemu w Kaliszu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt I ACa 1573/16

UZASADNIENIE

W pozwie złożonym dnia 30 grudnia 2015 roku skierowanym przeciwko pozwanemu J. Ż. powód (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą w W. wniósł o zasądzenie od pozwanego na swoją rzecz kwoty 429.087,11 zł z odsetkami wskazanymi w pozwie i kosztami procesu.

Wyrokiem z dnia 19 września 2016 roku wydanym w sprawie sygn. akt I C 749/16 Sąd Okręgowy w Kaliszu:

1. zasądził od pozwanego J. Ż. na rzecz powoda (...) Bank SA z siedzibą w W. kwotę 423.905,81 zł wraz z odsetkami:

#.

- **od kwoty 403.678,33 zł umownymi w wysokości czterokrotności stopy lombardowej NBP w stosunku rocznym, nie więcej niż dwukrotność wysokości odsetek ustawowych za opóźnienie, od dnia 30 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty,**
- **od kwoty 20.227,48 zł w wysokości ustawowej za opóźnienie od dnia 30 grudnia 2015 roku do dnia zapłaty;**

2. nie obciążył pozwanego kosztami procesu;

3. przyznał adwokat R. S. kwotę 8.856 zł, obejmującą podatek VAT w stawce 23%, tytułem zwrotu kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu.

Rozstrzygnięcie to oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i rozważaniach prawnych:

(...) Bank S.A. w K. – (...) Oddział w Ł. (obecnie G. (...) Bank) zawarł z pozwanym J. Ż. w dniu 7 marca 2008r. umowę kredytu hipotecznego nr (...) indeksowanego do (...) zmienioną aneksem nr (...) z dnia 10 listopada 2009 r., aneksem nr (...) z dnia 24 października 2013 r. oraz aneksem nr (...) z dnia 5 sierpnia 2014 r. W ramach umowy bank udzielił pozwanemu kredytu w kwocie 213.535,65 złotych polskich indeksowanego kursem (...). Przy założeniu, że uruchomiono całość kredytu w dacie sporządzenia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 98.358,20 CHF, a rzeczywista równowartość miała zostać określona po wypłacie ostatniej transzy kredytu. Pozwany oświadczył, iż jest świadom ryzyka kursowego związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Pozwany jako kredytobiorca zobowiązał się dokonać w okresie objętym umową spłat rat kapitałowo - odsetkowych i odsetkowych w terminach, kwotach i na rachunek wskazany w aktualnym harmonogramie spłat. Oprocentowanie kredytu było zmienne i składało się z sumy obowiązującej stawki (...) i stałej marży Banku, która wynosiła 1,71 %. Na dzień sporządzania umowy odsetki karne kredytu wynosiły 8,84 % i ulegały zmianie w przypadku zmiany indeksu (...) na zasadach określonych w § 13 umowy i były nie większe niż odsetki maksymalne, których wysokość nie mogła w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego NBP. W związku z brakiem zapłaty zaległych rat powód pismem z dnia 20 lutego 2015r. wypowiedział przedmiotową umowę z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia liczonego od dnia doręczenia oświadczenia. W następnym dniu po upływie okresu wypowiedzenia całość środków kredytowych wraz z odsetkami i kosztami stała się natychmiastowo wymagalna. Pozwany odebrał przesyłkę w dniu 2 marca 2015 r. Wobec braku zapłaty żądanej kwoty w dniu 29 grudnia 2015r. powód wystawił wyciąg z ksiąg banku stwierdzający zadłużenie pozwanego na kwotę 429.087,11 zł. Na wymagalne zadłużenie składały się:

- należność główna (niespłacony kapitał) w kwocie 403.678,33 zł,
- odsetki umowne za okres korzystania z kapitału w wysokości 3,40 % od dnia 1 lutego 2015 r. do dnia 17 kwietnia 2015 r. w kwocie 880,28 zł,
- odsetki za opóźnienie naliczane od kwoty niespłaconego kapitału w wysokości 6,80 % od dnia 30 września 2014 r. dnia 29 grudnia 2015 r. w kwocie 19.181,20 zł,
- opłaty i inne prowizje w kwocie 166,00 zł.

W przypadku nie spłacenia przez kredytobiorcę w terminie całości lub części raty spłaty wynikającej z umowy kredytu, niespłacona kwota stawała się zadłużeniem przeterminowanym. Bank naliczał od wymagalnego kapitału odsetki karne w wysokości podwójnego oprocentowania umownego z zastrzeżeniem ust. 3. Jeżeli kredytobiorca, mimo upływu okresu wypowiedzenia, nie uregulował należności, bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, dokonywał przewalutowania całego wymagalnego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w Tabeli Kursów. Poczynając od dnia przewalutowania Bank pobierał od wymagalnego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielanych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika (...) oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy.

Indeks (...) dla każdego miesiąca oblicza się jako średnią arytmetyczną stawek WIBOR 3m, obowiązujących w dniach roboczych w okresie liczącym od 26 dnia miesiąca, poprzedzającego miesiąc ostatni do 25 dnia miesiąca poprzedzającego zmianę. W przypadku, gdy 26 dzień miesiąca jest dniem wolnym od pracy, średnia stawek WIBOR 3m obliczana jest od najbliższego dnia roboczego następującego po tym dniu. W przypadku, gdy 25 dzień miesiąca jest dniem wolnym od pracy, średnia stawek WIBOR 3m obliczana jest do najbliższego dnia roboczego, poprzedzającego

ten dzień. Indeks (...) obliczany jest do dwóch miejsc po przecinku. Indeks (...) ulega zmianie w okresach miesięcznych i obowiązuje od pierwszego dnia miesiąca, jeżeli wartość indeksu jest różna od obowiązującej stawki indeksu (...) o przynajmniej 0,1 punktu procentowego.

Pozwany nie spłacił wymagalnej wierzytelności do dnia sporządzenia pozwu. Po złożeniu pozwu pozwany nie dokonywał żadnych wpłat na rzecz powoda tytułu zaciągniętego kredytu.

Sąd Okręgowy wskazał na niesporną okoliczność, jaką było zaciągnięcie w dniu 7 marca 2008r. przez pozwanego J. Ż. u poprzednika prawnego powoda kredytu w kwocie 213.535,65 zł indeksowanego kursem (...). W związku z tym jako podstawę prawną rozliczeń banku z pozwanym Sąd Okręgowy wskazał przepis art. 69 ust. 1, 2 i 3 ustawy z dnia z 29 sierpnia 1997r. Prawo bankowe (t.j. Dz. U. z 2002 r., Nr 72, poz. 665 ze zm.). W przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku. Pozwany nie kwestionował okoliczności, że wskazanego kredytu w całości nie spłacił.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powód wykazał istnienie wierzytelności głównej. Na podstawie art. 359 § 1 i § 2 k.c. przysługiwały mu również odsetki umowne stanowiące wynagrodzenie za korzystanie z kapitału w wysokości określonej w umowie kredytu, które powód wyliczył po dzień wytoczenia powództwa. Stosownie do treści art. 359 § 2¹ k.c. maksymalna wysokość odsetek wynikających z czynności prawnej (odsetek umownych) nie może w stosunku rocznym przekraczać czterokrotności wysokości stopy kredytu lombardowego Narodowego Banku Polskiego (w brzmieniu do 1 stycznia 2016 r.), a obecnie nie więcej niż dwukrotności wysokości odsetek ustawowych (art. 359 § 2¹ k.c. zmieniony przez art. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 9 października 2015 r. - Dz.U. z 2015, poz.1830). Orzekając o zgłoszonym w pozwie roszczeniu odsetkowym sąd w całości uwzględnił żądanie zasądzenia od pozwanego odsetek ustawowych od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty (art. 482 § 1 k.c.), gdyż powód przed wniesieniem pozwu wezwał pozwanego do zapłaty, a odsetki za okres poprzedzający pozew zostały skapitalizowane (20.227,48 zł). Zasadnym było żądanie zasądzenia odsetek od dnia wniesienia powództwa, co miało miejsce w dniu 30 grudnia 2015 r.

Sąd Okręgowy wskazał, że J. Ż. wdał się w spór składając sprzeciw od nakazu zapłaty. Przepis art. 503 § 1 k.p.c. przewiduje, że pozwany w sprzeciwie powinien przedstawić wszystkie okoliczności i dowody na ich poparcie związane z zarzutami skierowanymi przeciwko żądaniu pozwu i sposobem obrony. Niepodniesienie w sprzeciwie zarzutów lub niewskazanie środków dowodowych, czy określonych okoliczności faktycznych podlega ogólnym regułom obowiązującym w postępowaniu zwykłym m.in. wynikającym z art. 207 § 2 i 6 k.p.c. lub art. 217 § 2 i 3 k.p.c. Odwołując się do przepisów regulujących postępowanie rozpoznawcze Sąd Okręgowy wskazał, że przepis art. 207 § 6 k.p.c. nakazuje sądowi pominąć zgłoszone przez stronę spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Wobec tego strona może w postępowaniu złożyć pismo obejmujące wnioski dowodowe, zaś to czy wnioski te będą przez sąd uwzględnione zależy od wystąpienia przesłanek, o których mowa w art. 207 § 6 k.p.c. Ewentualne ustalenie przez sąd, że na dzień wniesienia pozwu, czy złożenia odpowiedzi na pozew (w niniejszej sprawie sprzeciwu od nakazu zapłaty) strona dowodów tych nie знаła, nie były one jej dostępne, lub że względu na okoliczności sprawy potrzeba powołania tych dowodów wynika później, sąd może dopuścić dowody zgłoszone później.

Sąd stwierdził, że w przedmiotowej sprawie pozwany miał możliwość zgłoszenia dowodu już w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Uczynił to jednak dopiero w piśmie procesowym z dnia 8 września 2016 r. złożonym do akt na rozprawie w dniu 19 września 2016 r.

Przepis art. 232 zdanie drugie k.p.c. daje sądowi orzekającemu uprawnienie wynikające z jego dyskrejonalnej władzy dopuszczania i przeprowadzania dowodu niezgłoszonego przez stronę, jednakże przy rozpoznawaniu sprawy

na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzenia w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Sąd ma co prawda możliwość wsparcia stron jednakże może to nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach. Zasadą postępowania cywilnego jest kontrydiktoryjność, co wynika z treści art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. Działanie sądu z urzędu może mieć charakter wyjątkowy, uzasadniony szczególnymi okolicznościami sprawy, zwłaszcza nierównowagą procesową stron.

W przedmiotowej sprawie nie zachodziły okoliczności świadczące o wyjątkowości uzasadniającej działanie sądu z urzędu, zwłaszcza w zakresie ewentualnej nierównowagi stron procesu. Wobec biernej postawy pozwanego w toku procesu, brak było podstaw do odmówienia wiarygodności twierdzeniom powoda. Sąd Okręgowy podniósł, iż pozwany w sprzecznie bardzo nieprecyzyjnie sformułował zarzuty. Pozwany nie doprecyzował, jakie postanowienia umowy budzą jego wątpliwości, jakiego rodzaju są to wątpliwości i jaki skutek prawny z nich wywodzi.

Na podstawie art. 102 k.p.c. sąd nie obciążył pozwanego kosztami procesu, uznając że za zastosowaniem tego przepisu przemawia charakter sprawy, która dotyczy niespłacenia kredytu indeksowanego (...).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanemu z urzędu orzeczono na podstawie § 4 i 8 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz. U. z 2015, poz. 1802).

Apelację od powyższego wyroku wniósł powód J. Ż. zaskarżając go w całości i zarzucając mu:

1. nierozpoznanie istoty sprawy poprzez zaniechanie oceny umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 7 marca 2008 roku indeksowanego do (...) przez pryzmat przesłanek z art. 385¹ k.c. w związku z art. 385 k.c.;
2. naruszenie przepisów prawa procesowego mające istotny wpływ na rozstrzygnięcie, to jest art. 217 § 2 k.p.c. oraz art. 227 k.p.c. poprzez bezzasadne nieprzeprowadzenie dowodu z dokumentu zestawienia wpłat dokonanych przez pozwanego, zawnioskowanego w piśmie z dnia 8 września 2016r., a także dowodu z przesłuchania stron, który to dowód służył wykazaniu istotnych okoliczności (wysokości dokonanej przez pozwanego spłaty na rzecz powoda, a po uznaniu zawartych w umowie klauzul za niedozwolone przeliczenie wpłaconych kwot na złotówki i ustalenie, iż po stronie pozwanego nie istniała zwłoka w płatności poszczególnych rat uprawniająca do wypowiedzenia umowy kredytu), a ich przyjęcie skutkowało by rozstrzygnięciem korzystnym dla strony pozwanej;
3. naruszenie przepisów prawa materialnego, a mianowicie:
 - a. art. 385¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, iż klauzula umożliwiająca powodowi przeliczenie poszczególnych rat kredytu i jego spłaty od indywidualnie ustalonego przez powoda kursu walut oraz zapisów dotyczących ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w życiu codziennym zawarte w umowie kredytowej stanowią niedozwolone postanowienia umowne, a zebrany w sprawie materiał dowodowy uprawnia zastosowanie tego przepisu, albowiem klauzula ta nie została indywidualnie uzgodniona z pozwanym oraz kształtowała prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i naruszała jego interesy w sposób rażący,
 - b. art. 357¹ § 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie pomimo, że w przypadku pozwanego nastąpiła nadzwyczajna zmiana stosunków, z powodu której spełnienie świadczenia byłoby połączone z nadmiernymi trudnościami i grozi pozwanemu niepowetowaną stratą uprawniającą sąd do oznaczenia na nowo wysokości świadczenia przy ustaleniu, iż zawarte w umowie zapisy stanowią niedozwolone klauzule,
 - c. art. 405 k.c. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, gdy po stronie powodowego banku zaistniało bezpodstawne wzbogacenie kosztem pozwanego będące wynikiem przeliczenia rat kredytu indeksowanego do (...) na walutę

polską według kursu ustalanej dowolnie przez bank w wysokości znacznie przewyższającej wysokość kwoty kredytu zaciągniętego.

Powołując się na te zarzuty apelujący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji, względnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości.

Skarżący wniósł również o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów postępowania przed Sądem I i II instancji oraz zasądzenie od Skarbu Państwa na rzecz Kancelarii Adwokackiej (...) kosztów zastępstwa procesowego przed Sądem II instancji według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje;

Apelacja pozwanego jest zasadna i skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny podziela zarzut skarżącego o nierozpoznaniu istoty sprawy poprzez zaniechanie oceny zarzutów zgłoszonych przez pozwanego, a dotyczących zawarcia w umowie łączącej strony klauzul niedozwolonych, co z kolei było wynikiem naruszenia przepisów postępowania, to jest art. 503 § 1 k.p.c. w związku z art. 207 § 6 k.p.c. i art. 217 § 2 k.p.c. Naruszenie powyższych przepisów postępowania stanowi podstawę uwzględnienia skargi apelacyjnej, jako że miało ono istotny wpływ na wynik sprawy.

W pierwszej kolejności wskazać należy na okoliczność zainicjowania przedmiotowej sprawy w trybie postępowania upominawczego. Zgodnie z art. 505 § 2 k.p.c. nakaz zapłaty wydany w postępowaniu upominawczym traci moc w części zaskarżonej sprzeciwem. Uregulowanie takie - odmienne w stosunku do przyjętego w postępowaniu nakazowym - przesądza o tym, że postępowanie wywołane sprzeciwem od nakazu upominawczego toczy się według przepisów o postępowaniu zwykłym, bez ograniczeń, jakie obowiązują w postępowaniu po wniesieniu zarzutów od nakazu zapłaty wydanego w postępowaniu nakazowym.

Poza kwestią pozostaje, iż pozwany zaskarżył wydany w niniejszej sprawie nakaz zapłaty w całości, co w konsekwencji skutkowało utratą mocy przez ten nakaz w całości. W świetle uregulowania zawartego w przepisie art. 505 § 2 k.p.c. nie może więc budzić wątpliwości, że po wniesieniu sprzeciwu od nakazu upominawczego pozwany może korzystać z takich środków obrony, jakie przysługują stronom w postępowaniu zwykłym. Przy czym stosownie do art. 503 § 1 k.p.c. w piśmie zawierającym sprzeciw pozwany powinien wskazać, czy zaskarża nakaz w całości czy w części, przedstawić zarzuty, które pod rygorem ich utraty należy zgłosić przed wdaniem się w spór, a także pozostałe zarzuty przeciwko żądaniu pozwu oraz wszystkie okoliczności faktyczne i dowody na ich potwierdzenie. Sąd pomija spóźnione twierdzenia i dowody, chyba że strona uprawdopodobni, że nie zgłosiła ich w sprzeciwie bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń i dowodów nie spowoduje zwłoki w rozpoznaniu sprawy albo że występują inne wyjątkowe okoliczności. Obowiązek zgłoszenia przez pozwanego twierdzeń, zarzutów i dowodów w chwili wniesienia sprzeciwu został więc ukształtowany podobnie jak obowiązek pozwanego przy złożeniu odpowiedzi na pozew, a także obowiązek stron postępowania przy składaniu kolejnych pism przygotowawczych (art. 207 § 6 k.p.c.).

Ten system prekluzji w odniesieniu zarówno do twierdzeń jak i dowodów ze względu na surowe konsekwencje uzupełniony jest elementami dyskrecjonalnej władzy sędziego, pozwalającej na przyjęcie i rozpoznanie spóźnionych twierdzeń o faktach, a także wniosków dowodowych i zarzutów, jeżeli strona bez swojej winy nie mogła przedstawić ich wcześniej albo potrzeba ich przedstawienia powstała później, albo zachodzą inne wyjątkowe okoliczności. Nie należy tracić z pola widzenia, iż co do zasady celem postępowania dowodowego jest zawsze wyjaśnienie istotnych okoliczności sprawy i strona może aż do zamknięcia rozprawy przytaczać okoliczności faktyczne i dowody na uzasadnienie swoich wniosków lub dla odparcia wniosków i twierdzeń strony przeciwnej (art. 227 § 1 k.p.c.). Wskazać również należy, iż prekluzja dowodowa w postępowaniu upominawczym odnosi się do możliwości dopuszczania dowodów na wniosek stron. Nie ma natomiast zastosowania przy dopuszczaniu dowodów przez sąd z urzędu. Oczywiście w sprawach, w których obowiązują reguły prekluzji dowodowej, skorzystanie z przyznanej sądowi dyskrecjonalnej władzy w zakresie dopuszczania dowodów powinno być szczególnie rozważne i podejmowane z umiarem, aby nie narażać się

na zarzut naruszenia prawa do bezstronnego sądu i odpowiadającego mu obowiązku przestrzegania zasady równego traktowania stron.

Z treści uzasadnienia Sądu Okręgowego można wywieść, że pominął on twierdzenia i część dowodów zaprezentowanych przez pozwanego w piśmie procesowym z dnia 8 września 2016 roku złożonym przez jego pełnomocnika podczas rozprawy w dniu 19 września 2016 roku, choć formalnie nie dał temu wyrazu w stosownych decyzjach przed zamknięciem rozprawy. Wniosek o pominięciu twierdzeń pozwanego uzasadniony jest jednak tym, że Sąd Okręgowy nie analizował w ogóle zarzutów zgłoszonych przez pozwanego w powyższym piśmie procesowym. Wskazał natomiast na nieprecyzyjne sformułowanie zarzutów w sprzeciwie i stwierdził, że wobec biernej postawy pozwanego nie było podstaw do odmówienia wiarygodności twierdzeniom powoda.

W ocenie Sądu Apelacyjnego w niniejszej sprawie nie było podstaw do pominięcia twierdzeń pozwanego dotyczących niedozwolonego charakteru postanowień umownych wskazanych przez pozwanego w piśmie procesowym złożonym dnia 19 września 2016 roku oraz podniesionego w tym piśmie zarzutu nieważności umowy jak również zgłoszonych wniosków dowodowych.

Wskazać należy, iż już w sprzeciwie od nakazu zapłaty pozwany zarzucił bankowi arbitralne ustalanie kursu franka szwajcarskiego, do której to waluty indeksowane było zobowiązanie pozwanego wynikające z umowy kredytu hipotecznego z dnia 7 marca 2008 roku. Wprawdzie pozwany wprost nie określił postanowienia umownego określającego sposób przeliczania poszczególnych rat kredytu według kursu waluty (...)ustalanego przez bank” jako postanowienia niedozwolonego, ale nie może budzić wątpliwości w świetle treści sprzeciwu, że właśnie taki sposób ustalania kursu tej waluty budzi sprzeciw pozwanego. Oprócz tego pozwany generalnie wskazał, że zawarta umowa „budzi szereg wątpliwości prawnych”. Pismo procesowe pozwanego z dnia 8 września 2016 roku stanowiło doprecyzowanie zarzutów podniesionych we wcześniejszym sprzeciwie. W piśmie tym już wprost zostały wskazane te postanowienia umowne, które pozwany uznaje za niedozwolone i wprost zarzucono powodowi posługiwanie się klauzulami abuzywnymi. Pozwany zgłosił też określone wnioski dowodowe. Nie sposób zatem zgodzić się ze stanowiskiem Sądu Okręgowego co do biernej postawy pozwanego w toku procesu.

Dla określenia, czy powołanie się przez pozwanego na zarzuty sformułowane w piśmie z dnia 8 września 2016 roku było spóźnione, istotne znaczenie mają okoliczności złożenia tego pisma. Otóż po wniesieniu sprzeciwu przez pozwanego w czerwcu 2016 roku sąd wyznaczył termin rozprawy na dzień 19 września 2016 roku i zarządził doręczenie odpisu sprzeciwu stronie powodowej. Już po tych czynnościach pozwany wystąpił z wnioskiem o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, co sąd uwzględnił wydając stosowne postanowienie w dniu 27 lipca 2016 roku. W dniu 8 sierpnia 2016 roku wpłynęła do sądu informacja z Okręgowej Rady Adwokackiej w P. o osobie wyznaczonego pełnomocnika i zarządzono zawiadomienie pełnomocnika o terminie rozprawy, co zostało wykonane w dniu 16 sierpnia 2016 roku, a samo zawiadomienie pełnomocnik odebrał w dniu 22 sierpnia 2016 roku. W tej sytuacji złożenie pisma procesowego przez pełnomocnika pozwanego już na wyznaczonej wcześniej rozprawie Sąd Apelacyjny uznaje za uzasadnione. Przyjęcie tego pisma i badanie objętych nim zarzutów nie stanowi naruszenia zasady równego traktowania stron procesu, skoro składając sprzeciw od nakazu zapłaty pozwany działał bez pomocy profesjonalnego pełnomocnika. Natomiast profesjonalny pełnomocnik pozwanego zajął stanowisko w sprawie przy pierwszej czynności procesowej, czyli na rozprawie, która wyznaczona została zanim ustanowiono go pełnomocnikiem.

W przedmiotowej sprawie zachodziły zatem szczególne okoliczności, o których stanowią przepisy art. 503 § 1 k.p.c., art. 207 § 6 k.p.c. i art. 217 § 2 k.p.c. uzasadniające odstąpienie od prekluzji w zakresie zarzutów, twierdzeń i wniosków dowodowych przedstawionych przez pozwanego już po złożeniu sprzeciwu od nakazu zapłaty. W tym miejscu zwrócić jeszcze należy uwagę na niekonsekwencję Sądu Okręgowego, który pomija zarzuty i twierdzenia pozwanego zawarte w powoływanym piśmie procesowym jak również pomija wnioski dowodowe zgłoszone w tym piśmie, a równocześnie opiera się na dowodach w postaci dokumentów złożonych łącznie z tym pismem.

Pomijając twierdzenia, zarzuty i wnioski dowodowe pozwanego zgłoszone w piśmie z dnia 8 września 2016 roku Sąd Okręgowy nie wyjaśnił istotnych okoliczności sprawy, które mogą mieć wpływ na treść rozstrzygnięcia.

Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w K. do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania apelacyjnego.

Ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy zbada te zarzuty, które podniesione zostały przez pozwanego w piśmie procesowym, czyli zarzut zastosowania klauzul abuzywnych i zarzut nieważności umowy. W przypadku trafności któregoś z powyższych zarzutów, podaniu podlegać będzie charakter stosunku prawnego łączącego strony niniejszego procesu. Oczywiście zachodzi również konieczność zarządzenia przez Sąd Okręgowy doręczenia stronie powodowej pisma pełnomocnika pozwanego z dnia 8 września 2016 roku, czego wcześniej nie uczyniono, jako że powód musi znać zakres stawianych mu zarzutów, zwłaszcza że w zakresie zarzutu stosowania klauzul abuzywnych to na powoda przeniesione są pewne ciężary dowodowe.

Wobec uznania, iż doszło do nierozpoznania istoty sprawy poprzez uchylenie się przez Sąd Okręgowy od zbadania zasadności zarzutów podnoszonych przez pozwanego, a mających istotny wpływ na łączący strony stosunek prawny, Sąd Apelacyjny nie analizował wywiedzionych w apelacji zarzutów prawa materialnego. Odnoszenie się do tych zarzutów pozostaje zbędne w przypadku uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.